

Sygn. akt I ACa 742/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Joanna Skwara-Kałwa (spr.) SO del. Tomasz Ślęzak
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2012 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. P.

przeciwko G. W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 24 maja 2012 r., sygn. akt I C 398/10

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 3 600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I ACa 742/12

UZASADNIENIE

Powód P. P. wystąpił przeciwko pozwanemu G. W. z pozwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 27 września 2001r. wydanego w sprawie o sygn. akt I Nc 564/01 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu.

Powód podał, że w dniu 27 września 2001 r. Sąd Rejonowy w Częstochowie w sprawie I Nc 564/01 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (na podstawie weksła), nakazując M. B. i P. P., aby zapłacili na rzecz G. W. kwotę 10 000 zł wraz odsetkami umownymi. Od powyższego nakazu zapłaty nie zostały wniesione zarzuty i po

nadaniu mu klauzuli wykonalności G. W. wystąpił z wnioskiem do komornika sądowego o wszczęcie egzekucji przeciwko powodowi. Postępowanie egzekucyjne prowadzone jest w sprawie (...) i zostało między innymi skierowane do nieruchomości powoda położonej w A.. Powód wskazał, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 30 lipca 2009r. w sprawie II K 38/07 G. W. został uznany winnym między innymi tego, że: w okresie od dnia 22 maja 2001r. do dnia 11 września 2001r. w C., po uprzednim wprowadzeniu w błąd innych osób co do treści porozumienia o wypełnieniu weksla, przyczyn wpisania na wekslu kwoty stanowiącej sumę faktycznie udzielonej pożyczki i kwoty kary umownej, poprzez wprowadzenie w błąd innych osób co do przyczyn i powodów zaniechania wydania pokwitowań poświadczających dokonanie częściowych spłat pożyczki, wypełnił blankiet weksla opatrzonego podpisem P. P. niezgodnie z jego wolą i na jego szkodę, a następnie użył go w dniu 11 września 2001r. w toku postępowania w sprawie o sygn. akt I Nc 564/01 przed Sądem Rejonowym w Częstochowie, tworząc w ten sposób podstawę formalną do dochodzenia nienależnych świadczeń od P. P., usiłując w ten sposób doprowadzić go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o łącznej wartości co najmniej 30 000 zł. Powód stwierdził, iż domaga się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego jakim jest nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 27 września 2001r. zaopatrzonej w klauzulę wykonalności, albowiem po pierwsze: nastąpiło wygaśnięcie wierzytelności objętej nakazem zapłaty do kwoty 3 600 zł wskutek złożenia przez pozwanego w dniu 15 grudnia 2007r. oświadczenia o potrąceniu powyższej wierzytelności z wierzytelnością w kwocie 3 600 zł przysługującą powodowi przeciwko pozwanemu, a wynikającą z wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 26 kwietnia 2007r. sygn. akt IC 145/04 oraz z wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 listopada 2007r. sygn. akt I ACA 65/07; a po drugie: nastąpiło wygaśnięcie wierzytelności objętej nakazem zapłaty wskutek złożenia przez powoda oświadczenia o potrąceniu powyższej wierzytelności z wierzytelnością w kwocie 129 012 zł przysługującą mu przeciwko pozwanemu jako odszkodowanie z tytułu czynu niedozwolonego. Na skutek tych potrąceń zobowiązanie wygasło w rozumieniu przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Zdaniem powoda, nie może ulegać wątpliwości, że pozwany dopuścił się czynu bezprawnego – deliktu w rozumieniu art. 415 k.c. Potwierdziły to również ustalenia Sądu Rejonowego w Częstochowie w sprawie o sygnaturze IC 497/06, który stwierdził m.in., iż weksel zabezpieczał jedynie kwotę 5 000 zł udzielonej M. B. pożyczki i kwota ta została spłacona w całości poprzez dostarczenie mebli przed datą wypełnienia weksla i przed złożeniem pozwu o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Oznacza to, że pozwany wypełnił weksel niezgodnie z porozumieniem (po pierwsze – na kwotę dwukrotnie wyższą niż kwota pożyczki, a po drugie wypełnił weksel pomimo rozliczenia pożyczki meblami) i dochodził na jego podstawie od powoda nienależnych świadczeń, co wyczerpuje znamiona bezprawności czynu. W związku z powyższym, zachowaniem bezprawnym było też wszczęcie i popieranie przez pozwanego egzekucji przeciwko powodowi. W adekwatnym związku przyczynowym z powyższym pozostaje szkoda poniesiona przez powoda w kwocie 129 012 zł. Szkoda ta stanowi stratę polegającą na powiększeniu się pasywów (zobowiązań) powoda, których powstanie stanowi skutek wyżej opisanego bezprawnego działania pozwanego. Już sam fakt posiadania obowiązku zapłaty stwierdzonego przedmiotowym tytułem wykonawczym uzasadnia podniesienie roszczenia odszkodowawczego. Szkodą jest w tym wypadku istnienie długu w majątku powoda. Na powyższą kwotę składają się należność główna w kwocie 10 000 zł, odsetki w kwocie 102 000 zł, opłata egzekucyjna w kwocie 16 800 zł oraz koszty procesu i klauzuli w kwocie 212 zł.

Pozwany G. W. wniósł o odrzucenie pozwu, a na wypadek nieuwzględnienia tego wniosku, o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

Pozwany zarzucił, iż sprawa o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami została już prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 23 września 2009r. - sygn. akt IC 497/06. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 11 maja 2010r. – sygn. akt VI Ca 186/10. Pozwany zarzucił również, iż powództwo opozycyjne z art. 840 k.p.c. nie może zmierzać do zmiany uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia. Gdy tytułem egzekucyjnym jest prawomocne orzeczenie sądu, dłużnik nie może oprzeć powództwa na zdarzeniach, które miały miejsce przed wydaniem prawomocnego orzeczenia. Pozwany powołał się na orzeczenie Sądu Najwyższego stwierdzające, iż skoro pomiędzy stronami nie może być rozpoznawane to samo, co zostało już prawomocnie osądzone pomiędzy nimi nakazem zapłaty, to wyłączona jest możliwość powoływania się na jego rzekomą niesłuszność i zarzucanie, że egzekwowanie nakazu zapłaty narusza zasady współżycia społecznego. W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego

prawomocnego orzeczenia na podstawie art. 840§1 pkt 1 k.p.c. Pozwany wskazał, iż wyrok w sprawie IIK 38/07 w zakresie dotyczącym powoda został uchylony przez Sąd Apelacyjny w Katowicach a sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Częstochowie. Niezależnie od tego, brak podstaw do powoływania się przez powoda na orzeczenie w sprawie II K 38/07, albowiem w ramach powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego orzeczenia sądowego dłużnik nie może powoływać się na okoliczności, które zaistniały przed zamknięciem rozprawy.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Częstochowie pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 27 września 2001 roku wydanego w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc 564/01 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu z dnia 15 listopada 2001 roku – w części zasądzającej od pozwanego P. P. na rzecz powoda G. W. umowne odsetki do wysokości kwoty 3 600 zł, oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach.

Wyrok ten Sąd Okręgowy oparł na następujących istotnych ustaleniach:

W dniu 12 września 2001 r. pozwany w niniejszej sprawie G. W. wniósł do Sądu Rejonowego w Częstochowie pozew przeciwko M. B. i P. P. (powodowi w niniejszej sprawie) o zapłatę kwoty 10 000 zł z odsetkami umownymi w wysokości 10% w skali miesiąca od dnia 22 maja 2001r. do dnia zapłaty i kosztami procesu. Z uzasadnienia pozwu wynikało, iż powód pożyczył pozwanemu M. B. kwotę 10 000 zł oprocentowaną w wysokości 10% w skali miesiąca i zabezpieczoną wekslem własnym wystawionym przez pozwanego na zlecenie powoda. Weksel miał być zapłacony w tydzień po okazaniu i został okazany w dniu 23 maja 2001r. Zwrot pożyczki miał nastąpić do dnia 31 maja 2001r. Do pozwu został dołączony weksel wystawiony przez M. B. na kwotę 10 000 zł z 10% odsetek miesięcznie z datą wystawienia 22 maja 2001r., płatny w tydzień po okazaniu z adnotacją o okazaniu do zapłaty 23 maja 2001r. i adnotacją dłużnika „widziałem”. Na odwrocie weksla podpisał się P. P. jako poręczyciel wekslowy.

Nakazem zapłaty z dnia 27 września 2001r. wydanym w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc 564/01 Sąd Rejonowy w Częstochowie zasądził od pozwanych M. B. i P. P. solidarnie na rzecz powoda G. W. kwotę 10 000 zł z odsetkami umownymi w wysokości 10% miesięcznie od dnia 22 maja 2001r. i kosztami sądowymi w kwocie 200 zł. Pozwani nie wnieśli zarzutów od powyższego nakazu zapłaty, w związku z czym uprawomocnił się on z dniem 6 listopada 2001r. Postanowieniem z dnia 15 listopada 2001r. nakaz zapłaty został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Pozwem z dnia 7 kwietnia 2006r. wniesionym do Sądu Rejonowego w Częstochowie powód P. P. wystąpił o pozbawienie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 27 września 2001r. wykonalności w sprawie I Nc 564/01. W uzasadnieniu pozwu powód powołał się na spłatę w całości kwoty pożyczki, która opiewała na sumę 5 000 zł.

Wyrokiem z dnia 23 września 2009r. w sprawie I C 497/06 Sąd Rejonowy w Częstochowie oddalił powództwo. Wyrokiem z dnia 11 maja 2010r. w sprawie VI Ca 186/10 Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił apelację powoda. Sąd drugiej instancji podkreślił, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy jest niewystarczający do przyjęcia, że kwota 10 000 zł wynikająca z prawomocnego nakazu zapłaty została wierzycielowi zapłacona, a tym samym, że świadczenie zostało spełnione. Brak dowodu i to nie budzącego wątpliwości, że świadczenie zostało spełnione jest wystarczającą podstawą do oddalenia powództwa.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 21 czerwca 2001r. w sprawie I Nc 287/01 Sąd Rejonowy w Częstochowie nakazał pozwanym B. M., P. P., A. B. i M. B., aby zapłacili solidarnie powodowi G. W. kwotę 20 000 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 8% w skali miesiąca od dnia 24 kwietnia 2001r. do dnia zapłaty i kosztami sądowymi w wysokości 375 zł w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tymże terminie zarzuty. Pozwani nie wnieśli zarzutów, w związku z czym nakaz zapłaty stał się prawomocny z dniem 19 lipca 2001r.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 9 lipca 2001r. w sprawie I Nc 289/01 Sąd Rejonowy w Częstochowie nakazał pozwanym B. M., P. P., A. B. i M. B., aby zapłacili solidarnie powodowi G. W. kwotę 10 000 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 8% w skali miesiąca od dnia 24 kwietnia 2001r. do dnia zapłaty i kosztami

sądowymi w wysokości 200 zł w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tymże terminie zarzuty. Pozwani nie wnieśli zarzutów; nakaz zapłaty stał się prawomocny z dnia 2 sierpnia 2001r.

Wyrokiem wydanym w dniu 26 kwietnia 2007r. w sprawie IC 145/04 Sąd Okręgowy w Częstochowie pozbawił wykonalności tytułu wykonawcze w postaci: nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy w Częstochowie w dniu 21 czerwca 2001r. w sprawie o sygn. akt I Nc 287/01 oraz nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy w Częstochowie w dniu 9 lipca 2001r. w sprawie o sygn. akt I Nc 289/01 w zakresie kwoty 30 050 zł, umorzył postępowanie w zakresie żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy w Częstochowie w dniu 27 września 2001r. w sprawie o sygn. akt I Nc 564/01, oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach. W punkcie 5 wyroku Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego G. W. na rzecz powoda P. P. kwotę 1 800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Od wyroku pozwany G. W. wywiódł apelację.

Wyrokiem wydanym w dniu 21 listopada 2007r. w sprawie I ACa 652/07 Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 o tyle, że kwotę 30 050 zł obniżył do kwoty 30 000 zł, oddalił apelację w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1 800 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód nie wniósł apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 26 kwietnia 2007r.

Pismem z dnia 15 grudnia 2007r. pozwany G. W. złożył powodowi P. P. oświadczenie dotyczące potrącenia wzajemnych wierzytelności. Pozwany oświadczył, iż należną powodowi kwotę 3 600 zł zasądzoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie w sprawie IC 145/04 (1 800 zł) oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach w sprawie I ACa 652/07 (1 800 zł) potrąca z przysługującej mu wierzytelności wobec powoda wynikającej z nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy w Częstochowie z dnia 27 września 2001r. w sprawie I Nc 564/01. Oświadczenie pozwanego o potrąceniu z dnia 15 grudnia 2007r. zostało doręczone powodowi w dniu 28 grudnia 2007r. Pozwany zaliczył powyższą kwotę 3 600 zł na poczet należnych mu odsetek umownych zasądzonych nakazem zapłaty w sprawie I Nc 564/01.

W piśmie z dnia 8 czerwca 2010r. stanowiącym wniosek o wyznaczenie terminu drugiej licytacji nieruchomości złożonym do Komornika Sądowego w dniu 10 czerwca 2010r. w sprawie (...) pozwany G. W. (wierzyciel) wniósł o uwzględnienie przez Komornika w ramach egzekucji należności z nakazu zapłaty w sprawie I Nc 564/01 potrącenia należnej powodowi kwoty 3 600 zł z należnych pozwanemu (wierzycielowi) odsetek umownych od kwoty 10 000 zł.

Wyrokiem z dnia 30 lipca 2009r. w sprawie II K 38/07 Sąd Okręgowy w Częstochowie uznał oskarżonego (pозwanego w niniejszej sprawie) G. W. za winnego tego, że w okresie od dnia 22 maja 2001r. do 11 września 2001r. w C., po uprzednim wprowadzeniu w błąd innych osób, co do treści porozumienia o wypełnieniu weksla, przyczyn wpisania na wekslu kwoty stanowiącej sumę kwoty faktycznie udzielonej pożyczki i kwoty kary umownej, poprzez wprowadzenie innych osób w błąd co do przyczyn i powodów zaniechania wydania pokwitowań poświadczających dokonanie częściowych spłat pożyczki, wypełnił blankiet weksla opatrzonego podpisem P. P. niezgodnie z jego wolą i na jego szkodę, a następnie użył go w dniu 11 września 2001r. w toku postępowania w sprawie o sygn. Nc 564/01 Sądu Rejonowego w Częstochowie, tworząc w ten sposób podstawę formalną do dochodzenia nienależnych świadczeń od P. P., usiłując w ten sposób doprowadzić go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o łącznej wartości co najmniej 30 000 zł, czym oskarżony działaniem swym wyczerpał ustawowe znamiona występku określonego w art. 270§2 k.k. i art. 13§1 k.k. w związku z art. 286§1 k.k. w związku z art. 11§2 k.k. i za to wymierzył mu karę jednego roku pozbawienia wolności i 80 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 20 maja 2010r. w sprawie II AKa 105/10, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 30 lipca 2009r. w zakresie obejmującym m.in. wyżej opisany czyn i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Częstochowie. Aktualnie to postępowanie karne jest w toku.

Pismem z dnia 10 listopada 2009 r., nadanym w tym samym dniu na adres pozwanego przesyłką poleconą, powód P. P. złożył oświadczenie o potrąceniu wskazując, iż posiada względem pozwanego wierzytelność w kwocie 129 012 zł, odpowiadającą wysokości szkody poniesionej przez niego w związku z bezprawnym działaniem pozwanego polegającym na tym, że w okresie od dnia 22 maja 2001r. do 11 września 2001r. w C., po uprzednim wprowadzeniu w błąd innych osób, co do treści porozumienia o wypełnieniu weksla, przyczyn wpisania na wekslu kwoty stanowiącej sumę kwoty faktycznie udzielonej pożyczki i kwoty kary umownej, poprzez wprowadzenie innych osób w błąd co do przyczyn i powodów zaniechania wydania pokwitowań poświadczających dokonanie częściowych spłat pożyczki, wypełnił blankiet weksla opatrzonego podpisem powoda niezgodnie z jego wolą i na jego szkodę, a następnie użył go w dniu 11 września 2001r. w toku postępowania w sprawie sygn. I Nc 564/01 Sądu Rejonowego w Częstochowie, tworząc w ten sposób podstawę formalną do dochodzenia nienależnych świadczeń od P. P., usiłując w ten sposób doprowadzić go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o łącznej wartości co najmniej 129 012 zł.

W oświadczeniu o potrąceniu powód podał również, iż pozwany posiada w stosunku do niego wierzytelność w kwocie 10 000 zł z odsetkami umownymi w wysokości 10% w stosunku miesięcznym od dnia 22 maja 2001r. do dnia zapłaty potwierdzoną prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w dniu 27 września 2001r. w sprawie I Nc 564/01. Na dzień złożenia oświadczenia wynosi ona 129 012 zł, na co składają się: należność główna w kwocie 10 000 zł, odsetki w kwocie 102 000 zł, opłata egzekucyjna w kwocie 16 800 zł i koszty procesu oraz klauzuli w kwocie 212 zł.

W związku z powyższym, powód oświadczył, iż na podstawie art. 498 k.c. dokonuje potrącenia powyższych wierzytelności.

W ramach postępowania egzekucyjnego mającego na celu zaspokojenie należności pozwanego z nakazów zapłaty wydanych w sprawach I Nc 564/01, I Nc 287/01 i I Nc 289/01, Sąd Rejonowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 21 grudnia 2011r., sygn. akt XV Co 3875/08, nadał klauzulę wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w postaci postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 19 maja 2011r. w przedmiocie przysądzenia własności nieruchomości położonej w A., gmina K., za cenę 169 860 zł, na rzecz nabywcy G. W. przeciwko dłużnikowi P. P. – celem wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości.

Mając na uwadze poczynione ustalenia oraz treść art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. wskazał Sąd Okręgowy, że zgodnie z tymi przepisami, jeżeli tytułem wykonawczym jest orzeczenie sądowe, powództwo przeciwegzekucyjne może być oparte na zdarzeniach, które nastąpiły najwcześniej dopiero po zamknięciu rozprawy, a wyjątek dotyczy wyłącznie zarzutu spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Tymczasem powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności wniesione przez powoda P. P. w niniejszej sprawie opiera się na zdarzeniach dotyczących okresu jeszcze przed wytoczeniem powództwa w sprawie I Nc 564/01 i stanowiących podstawę orzekania w tym postępowaniu nakazowym. Powód w niniejszej sprawie kwestionuje bowiem prawidłowość rozstrzygnięcia w sprawie I Nc 564/01 zakończonej prawomocnym orzeczeniem sądowym, co jest niedopuszczalne w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego.

Zdaniem Sądu Okręgowego powód w niniejszej sprawie zmierzał faktycznie do tego, aby Sąd w sprawie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności dokonał oceny treści tytułu wykonawczego poprzez ustalenie, że powództwo wytoczone w sprawie I Nc 564/01 powinno zostać oddalone jako niezasadne, gdyż zostało oparte na wekslu wypełnionym niezgodnie z ustnym porozumieniem, tj. co do kwoty 10 000 zł, zamiast kwoty 5 000 zł, a ponadto wypełnionym po zaspokojeniu świadczenia przez dłużnika głównego w postaci dostarczenia wierzycielowi mebli, które to okoliczności – zdaniem powoda – stanowiły czyn niedozwolony popełniony na jego szkodę, a następstwem tego deliktu było powstanie po stronie powoda obowiązku świadczenia wynikającego z prawomocnego nakazu zapłaty.

Dodał Sąd Okręgowy, że powód upatruje czynu niedozwolonego w fakcie, iż pozwany wypełnił weksel niezgodnie z porozumieniem, tj. wolą powoda, jak również w tym, iż pomimo spłaty zobowiązania przez pożyczkobiorcę M. B., pozwany wypełnił weksel na wyższą kwotę i wprowadzając w błąd Sąd Rejonowy uzyskał nakaz zapłaty. W związku

z powyższym wymaga podkreślenia, iż samo w sobie wypełnienie weksla niezgodnie z porozumieniem (deklaracją wekslową) nie musi jeszcze stanowić czynu niedozwolonego.

Podniósł Sąd Okręgowy, iż zarzuty dotyczące wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem mogą być podnoszone przez dłużnika w zarzutach od nakazu zapłaty. W ramach powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego orzeczenia sądowego powód (dłużnik) nie może powoływać się na okoliczności, które zaistniały przed zamknięciem rozprawy. Kwestia natomiast spełnienia świadczenia objętego nakazem zapłaty z dnia 27 września 2001r. w sprawie I Nc 564/01 była już przedmiotem badania w sprawie I C 497/06 Sądu Rejonowego w Częstochowie. Powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności wytoczone przed Sądem Rejonowym opierało się właśnie na zarzucie spełnienia świadczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo opiera się na niedopuszczalnej konstrukcji, w której dokładnie to samo świadczenie egzekwowane przez Komornika stanowi jednocześnie dwie wierzytelności przysługujące dwóm osobom, a mianowicie: wierzytelność pozwanego wynikającą z prawomocnego nakazu zapłaty (świadczenie należne, zgodne z prawem) i wierzytelność powoda wynikającą z czynu niedozwolonego (świadczenie nienależne pozwanemu, będące skutkiem deliktu), którą powód chce potrącić z tą „pierwszą” wierzytelnością pozwanego.

W ocenie Sądu Okręgowego świadczenie wyegzekwowane przez Komornika celem zaspokojenia należności zasadzonej prawomocnym orzeczeniem sądowym, w tym wypadku nakazem zapłaty z dnia 27 września 2001r. wydanym w sprawie I Nc 564/01, nie może być natomiast uznane za szkodę będącą wynikiem czynu niedozwolonego, ponieważ egzekwowanie za pośrednictwem uprawnionego organu (komornika) należności zasądzonych prawomocnymi wyrokami (nakazami zapłaty), zaopatrzonymi w klauzulę wykonalności, nie stanowi działania bezprawnego, niezgodnego z prawem.

Z tych względów, Sąd nie uwzględnił żądania pozwu o pozbawienie tytułu wykonawczego w części odnoszącej się do zarzutu potrącenia dokonanego przez powoda pismem z 10 listopada 2009r.

Odnosnie kwestii związanej z potrąceniem z dnia 15 grudnia 2007r. na kwotę 3 600 zł, stwierdził Sąd Okręgowy, iż roszczenie powoda w części dotyczącej pozbawienia wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego co do kwoty 3 600 zł zasługiwało na uwzględnienie. Podkreślił jednak Sąd Okręgowy, iż zgodnie z art. 451 § 1 k.c. (zd. drugie) to, co przypada na poczet danego długu wierzyciel zawsze może, nawet bez zgody dłużnika, zaliczyć w pierwszej kolejności na związane z tym długiem zaległe należności uboczne (np. odsetki).

W pozostałej części, z przyczyn wskazanych wcześniej, Sąd Okręgowy oddalił powództwo.

W apelacji od tego wyroku powód zaskarżył go w zakresie punktu drugiego i zarzucił:

1) naruszenie przepisu art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie i błędną wykładnię poprzez uznanie, że powołanie się przez powoda na potrącenie dokonane pismem z dnia 9 listopada 2009 r. stanowi próbę kwestionowania obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym będącym orzeczeniem sądu, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy,

2) naruszenie przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że złożenie przez powoda w piśmie z dnia 9 listopada 2009 r. oświadczenia o potrąceniu nie może stanowić podstawy do pozbawienia tytułu wykonawczego będącego orzeczeniem sądowym wykonalności,

3) naruszenie przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że w ramach powództwa w niniejszej sprawie powód powoływał się na okoliczności, które zaistniały przed zamknięciem rozprawy w sprawie I Nc 564/01 w taki sposób, który uzasadniałby oddalenie powództwa,

4) naruszenie przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że powództwo opierało się na zarzucie spełnienia świadczenia przez powoda przed wydaniem tytułu wykonawczego, kiedy powód powoływał

się na zarzut spełnienia świadczenia (tj. złożone przez powoda w piśmie z dnia 9 listopada 2009 r. oświadczenia o potrąceniu) po dacie wydaniu tytułu wykonawczego,

5) naruszenie przepisu art. 498 k.c. i art. 499 k.c. poprzez ich niezastosowanie i nieuwzględnienie potrącenia dokonanego przez powoda w piśmie z dnia 9 listopada 2009r. pomimo tego, że były spełnione przesłanki do złożenia oświadczenia o potrąceniu,

6) naruszenie przepisu art. 415 k.c. i art. 361 k.c. w zw. z art. 498 k.c. i art. 499 k.c. poprzez uznanie, iż świadczenie egzekwowane przez komornika na wniosek pozwanego (a dokładnie jego równowartość) nie może stanowić o wysokości i istnieniu wierzytelności powoda z tytułu czynu niedozwolonego,

7) art. 415 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i ustalenie, że działanie polegające na wypełnieniu przez G. W. weksla in blanco niezgodnie z porozumieniem tj. pomimo spełnienia świadczenia, a następnie wprowadzenie w błąd Sądu i uzyskanie na podstawie tak wypełnionego weksla nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, a następnie wszczęcie na podstawie takiego nakazu zapłaty postępowania egzekucyjnego, wskutek czego G. W. doprowadził do licytacji i przejęcia (przybicia i przysądzenia własności) domu powoda - nie stanowi czynu niedozwolonego,

8) art. 415 k.c., art. 361 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że świadczenie wyegzekwowane przez komornika celem zaspokojenia należności zasądzonej prawomocnym orzeczeniem sądowym nie może być uznane za szkodę,

9) art. 233 § 1 kpc i art. 299 kpc poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów z dokumentów i przesłuchania stron polegające na całkowitym daniu wiary pozwanemu co do okoliczności poniesienia szkody przez powoda wskutek bezprawnych działań pozwanego,

10) art. 217 § 2 kpc w związku z art. 227 kpc i art. 258 kpc poprzez pominięcie i oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie wszystkich świadków powołanych w pozwie, co doprowadziło do nierozpoznania sprawy co do istoty;

11) art. 217 § 2 kpc w związku z art. 227 kpc i art. 278§1 kpc i art. 286 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości;

12) art. 217 § 2 kpc w związku z art. 227 kpc poprzez pominięcie i oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z akt sprawy II K 119/09 Sądu Okręgowego w Częstochowie,

13) art.177 §1 pkt 4 k.p.c. poprzez odmowę zawieszenia postępowania do czasu rozstrzygnięcia spraw karnych II K 119/09 i II K 38/07 (aktualnie XVI K 1341/10);

14) art. 503 k.c. w zw. z 451 §1, 2 i 3 poprzez błędną wykładnię i w konsekwencji błędne zaliczenie zapłaty wzajemnych wierzytelności powoda i pozwanego i uznanie, że potrącenie na kwotę 3.600 zł powinno dotyczyć wyłącznie odsetek umownych, a nie kwoty głównej,

w rezultacie podniósł również skarżący zarzut błędu w ustaleniach faktycznych Sądu polegający na przyjęciu, że działanie pozwanego opisane przez powoda nie stanowiło czynu niedozwolonego i nie było bezprawne, że w wyniku bezprawnego działania pozwanego powód nie poniósł szkody i że w wyniku potrącenia wzajemnych wierzytelności pismem pozwanego z dnia 15 grudnia 2007 r. wygasło jego roszczenie o zapłatę umownych odsetek do kwoty 3.600 zł objętych nakazem zapłaty wydanym w sprawie I Nc 564/01.

Podnosząc te zarzuty wniósł skarżący o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie powództwa w całości zasądzenie od strony pozwanej na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie, w razie uznania, iż zachodzą przesłanki z art. 386 § 4 k.p.c.: o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W motywach apelacji podnosił skarżący, że nie wskazywał w ogóle jako podstawy prawnej roszczenia art. 840 § 1 pkt 1 kpc, który nie miał w sprawie zastosowania a zatem sam fakt wymienienia tego przepisu przez Sąd Okręgowy powinien stanowić podstawę zmiany lub uchylecia orzeczenia. Wskazywał skarżący, że nie starał się dowieść, że Sąd winien był oddalić powództwo a dowodził, że pozwany przez czyny niedozwolone wprowadził w błąd Sąd Rejonowy, dzięki czemu uzyskał nakaz zapłaty. Zdaniem skarżącego nieprawdą jest, że powoływał się na okoliczności, które zaistniały przed zamknięciem rozprawy bowiem powoływał się na nową okoliczność zaistniałą po zamknięciu rozprawy, którą było potrącenie dokonane oświadczeniem z dnia 9 listopada 2009 r. Błędnie też zdaniem skarżącego przyjął Sąd pierwszej instancji, że kwestia spełnienia świadczenia objętego nakazem zapłaty z dnia 27 września 2001 r. była już przedmiotem badania w sprawie I C 497/06, faktycznie w tamtej sprawie powód argumentował, że spłacił pożyczkę i ta kwestia była przedmiotem badania przez Sąd Rejonowy, natomiast w niniejszej sprawie powód powołuje się na spełnienie świadczenia po zamknięciu rozprawy wskutek złożonego oświadczenia o potrąceniu. Błędna jest również interpretacja braku poniesienia szkody przez powoda w wyniku czynów niedozwolonych popełnionych przez pozwanego oraz ustalenie, że świadczenie wyegzekwowane przez Komornika celem zaspokojenia należności zasądzonej prawomocnym orzeczeniem sądowym nie może być uznane za szkodę. W ocenie skarżącego okoliczności sprawy uzasadniają przyjęcie w niej popelnienia oszustwa sądowego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona a podniesione w niej zarzuty nie mogą odnieść zamierzonego skutku.

Jeśli chodzi o ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy to są one prawidłowe i wyczerpujące a zatem Sąd Apelacyjny podziela je i przyjmuje za własne. Wobec tego podniesiony w apelacji zarzut poczynienia przez Sąd Okręgowy błędnych ustaleń jest bezpodstawny, tym bardziej że mające znaczenie w sprawie ustalenia znajdują oparcie w prawomocnych wyrokach sądowych, a część istotnych okoliczności pozostaje poza sporem. Szerokie wywody apelacji odnośnie popelnienia przez pozwanego oszustwa sądowego, w rezultacie którego uzyskać on miał prawomocny nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 27 września 2001 r. w sprawie sygn. akt I Nc 564/01, pozostają bezprzedmiotowe w sytuacji gdy mają one uzasadniać powództwo przeciwegzekucyjne a jednocześnie wymieniony prawomocny nakaz zapłaty nie zastał do tej pory w żaden sposób podważony. A wynika z niego, że powód w niniejszej sprawie obowiązany jest do zapłaty G. W. (pozwanemu w niniejszym procesie) kwoty w nakazie określonej wraz z odsetkami i kosztami. Jak słusznie podkreśla Sąd Okręgowy przyjęcie, że pozwanemu nie należy się przedmiotowe świadczenie stanowiłoby podważenie prawomocności orzeczenia sądowego i sprowadzałoby się do ustalenia, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego nie było właściwe i Sąd ten powinien oddalić powództwo. Oczywiście, ani badanie merytorycznej prawidłowości wydanego wcześniej w innej sprawie prawomocnego wyroku (nakazu zapłaty), ani podważanie prawomocności orzeczenia sądowego nie jest dopuszczalne w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego, o jakim mowa w art. 840 § 2 kpc. Trafnie podkreśla Sąd pierwszej instancji, że prawomocny wyrok swą mocą powoduje, że nie jest możliwe dokonanie odmiennej oceny i odmiennego osądzenia tego samego stosunku prawnego, w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, między tymi samymi stronami, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006r. z uzasadnieniem, IV CSK 89/05, i wskazując, że tym bardziej, powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie służy ponownemu badaniu stosunku prawnego łączącego strony, który stanowił podstawę wydania wyroku (nakazu zapłaty), którego wykonalności dotyczy żądanie pozwu w sprawie z art. 840 k.p.c.

Argumenty powyższe przesądzają nie tylko o tym, że prawidłowe są poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne; w szczególności te dotyczące: wydania nakazu zapłaty z dnia 27 września 2001 r. zasądzonego roszczenie od powoda, niezaskarżania tego nakazu zarzutami i wreszcie jego uprawomocnienia się, lecz także wskazują one na merytoryczną bezzasadność powództwa opozycyjnego w tej sprawie wniesionego. Odnosząc się do oceny prawnej roszczenia powoda dokonanej przez Sąd Okręgowy, uznać ją należy za prawidłową, co oznacza, że Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje stanowisko Sądu pierwszej instancji, według którego wniesione powództwo w świetle art. 840 § 1 pkt

2 k.p.c. jest nieuzasadnione. Wielość zarzutów podniesionych w apelacji i ich powtarzanie w różnych konfiguracjach nie zmienia faktu, że jest ona bezpodstawna.

Wbrew twierdzeniom apelacji, okoliczność, że sam skarżący podał jako podstawę swego roszczenia art. 840 § 1 pkt 2 kpc nie oznacza, iż zamieszczenie w motywach zaskarżonego wyroku rozważań odnoszących się też do art. 840 § 1 pkt 1 kpc ma dyskwalifikować wydany wyrok, zwłaszcza że nie ulega wątpliwości, że żądanie powoda nie znajduje podstawy także w tym przepisie.

Stosownie do art. 840 §1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Według powoda tym zdarzeniem, na skutek którego jego zobowiązanie wygasło jest potrącenie dokonane oświadczeniem z dnia 9 listopada 2009 r. Z porównania dat wynika oczywiście, że oświadczenie to zostało złożone po zamknięciu rozprawy w sprawie sygn. akt I Nc 564/01 Sądu Rejonowego w Częstochowie, tyle tylko że nie było to zdarzenie powodujące wygaśnięcie zobowiązania objętego wymienionym nakazem ponieważ nie było to oświadczenie skuteczne. Powód próbował potrącić nim to samo roszczenie, które egzekwowane jest od niego w oparciu o prawomocny nakaz zapłaty, twierdząc jednakże, że nakaz zapłaty w istocie wyraża jego roszczenie względem pozwanego z tytułu czynu niedozwolonego jakiego dopuścił się względem niego pozwany, uzyskując nakaz zapłaty i prowadząc na jego podstawie egzekucję. Jest to konstrukcja niedopuszczalna i w tej mierze na podzielenie zasługuje argumentacja zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (k. 424). W oświadczeniu o potrąceniu złożonym przez powoda podaje on jasno, że posiada wierzycelność względem pozwanego w wysokości 129 012 zł, która jest równa wierzycelności pozwanego względem niego wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 27 września 2001 r. w wysokości 129 012 zł (oświadczenie – k. 12 i 13). Tak dokonane potrącenie (czyli potrącenie nieistniejącej wierzycelności) nie mogło doprowadzić do wygaśnięcia zobowiązania, co skutkuje przyjęciem bezzasadności powództwa opartego na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Gdy chodzi o inne okoliczności podnoszone przez skarżącego a mianowicie dopuszczenie się oszustwa przez pozwanego w okresie od dnia 22 maja 2001 r. do dnia 11 września 2001 r. i w związku z tym wypełnienie weksla (będącego podstawą wydania nakazu zapłaty) niezgodnie z porozumieniem wekslowym, to były to zdarzenia mające miejsce przed zamknięciem rozprawy, tym samym nie mogły uzasadniać powództwa z art. 840 § 1 pkt 2 kpc.

Powód w tym procesie, będącym powództwem przeciwegzekucyjnym, zmierzał do ponownej oceny zasadności roszczenia będącego przedmiotem sprawy sygn. akt I Nc 564/01 Sądu Rejonowego w Częstochowie, w której zapadł wyrok stanowiący podstawę egzekucji. Tymczasem sprawa ta została prawomocnie osądzona, a skarżący który w zarzutach od nakazu zapłaty mógł podnosić zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym, jak również inne argumenty w tym procesie przytaczane, z tej możliwości nie skorzystał. Natomiast, co podkreślał Sąd pierwszej instancji, powództwo opozycyjne przewidziane w art. 840 k.p.c. nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia w oparciu o przepis art. 840 k.p.c. Trafnie dla podbudowania swojego stanowiska powołał się ten Sąd na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1972r., II PR 372/72.

Zatem, mając powyższe na uwadze za chybiony uznać należy podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., jak również zarzut naruszenia art. 498 k. c. i art. 499 k. c., które to przepisy, jak wyżej wskazano, Sąd Okręgowy zastosował prawidłowo.

Niesłuszny był też zarzut naruszenia art. 415 kc i 361 k.c. w związku z art. 498 k.c. i art. 499 k.c. bowiem trafny jest pogląd Sądu Okręgowego, że świadczenie egzekwowane przez komornika na wniosek pozwanego nie może stanowić o wysokości i istnieniu wierzycelności powoda. Pogląd taki jest słuszny w okolicznościach tej sprawy, przede wszystkim z uwagi na fakt, że powód przedstawił do potrącenia roszczenie odszkodowawcze właśnie w wysokości egzekwowanego świadczenia i w celu zniweczenia skutków prawomocnego orzeczenia zasądzającego to roszczenie. Zauważyć należy,

że przedmiotem tego postępowania toczącego się w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego nie jest ocena czy powodowi w ogóle może służyć roszczenie odszkodowawcze względem pozwanego, istotnym natomiast jest, że nie może powód powoływać się na skuteczne potrącenie z wierzytelnością pozwanego wynikającą z nakazu zapłaty swojej wierzytelności konstruowanej w oparciu o treść tego samego nakazu zapłaty, przy jednoczesnym podważaniu prawidłowości merytorycznej tegoż orzeczenia.

Dowody zgłoszone przez powoda, których nie przeprowadzono dotyczyły okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia, dlatego też oddalenie stosownych wniosków dowodowych powoda nie stanowiło naruszenia art. 217 § 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. i art. 258 k.p.c. a znajdowało podstawę w art. 227 k.p.c. Jeśli chodzi o oddalenie wniosku powoda o zawieszenie postępowania w sprawie do czasu zakończenia postępowania w sprawie XVI K 1341/10, też podzielić trzeba stanowisko Sądu Okręgowego, że wyrok zapadły we wskazanej sprawie karnej nie miałby znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy cywilnej.

Zasadnie Sąd Okręgowy oddalił wniosek skarżącego o dopuszczenie dowodu z akt sprawy II K 119/09, który nie wskazał dokumentów, z których wnosi o przeprowadzenie dowodu, ani nie wyjaśnił, co chciałby wykazać za pomocą tych dokumentów, ponadto sprawa II K 119/09 dotyczy zarzutów związanych z pożyczkami, które stanowiły podstawę do wydania nakazów zapłaty w sprawach I Nc 289/01 i I Nc 287/01, których nie dotyczy żądanie pozwu w niniejszej sprawie ani też złożone przez powoda oświadczenie o potrąceniu.

Nie zasługuje też na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 503 k.c. i art. 451 § 1, 2 i 3 k.c. ponieważ słusznie w oparciu o te przepisy Sąd Okręgowy zaliczył potrąconą przez powoda oświadczeniem z dnia 15 grudnia 2007 r. kwotę 3 600 zł na poczet odsetek. Zasadą jest, że wierzyciel może zawsze zaliczyć wpłatę w pierwszej kolejności na odsetki, co też pozwany uczynił.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadach ogólnych w oparciu o art. 98 k.p.c. i § 2, § 6 pkt 6 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...) – Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.